

Kari Käsper
Eesti Inimõiguste Keskus
kari.kasper@humanrights.ee

Teie 17.08.2018

Meie 10.09.2018 nr 2.1-3/23169-3

Vastus droonide kasutamise kohta

Alustuseks soovin selgitada järgmist. Politsei ja piirivalve seadus (edaspidi nimetatud *PPVS*) § 3 loetleb politseile pandud ülesanded ja korrakaitse seadus (edaspidi *KorS*) reguleerib, kuidas politsei täidab oma ülesandeid avaliku korra tagamisel. Pööran Teie tähelepanu veel sellele, et *PPVS* või *KorS* ei loetle detailselt ega ka ammendavalt, milliseid vahendeid, s.h tehnilisi, võib politsei oma ülesannete täitmisel kasutada. Esitan oma vastused küsimuste järjekorras, kuidas kasutatakse nn politseidrooni korrakaitse tegevuses.

1. Millisel õiguslikul alusel ja eesmärgil toimub nn politseidroonide kasutamine? Kui kaua isikuandmeid säilitatakse?

Tõenäoliselt peitub Teie pöördumise mõte selles, et drooni külge võib olla kinnitatud kaamera, mis edastab pilti. Ehk et tegemist on sellise vahendiga, mille abil on võimalik jälgida ümbrust ja töödelda isikuandmeid.

Eesti Vabariigis ei ole kehtestatud drooni käitlemise täpseid reegleid. Majandus- ja taristuministri 26.03.2015 määruse nr 24 „Riigisisised lennureeglid ja erandid ning erisused komisjoni rakendusmääruses (EL) nr 923/2012 sätestatud lennureeglitest“ §-s 7 lähtutakse drooni lennutegevuse nõuete kehtestamisel vaid õhuruumi kasutamise ohutuse tagamisest.

Ka ei ole leia õigusaktidest mõistet „droon“. Lennuameti koduleheküljel oleva informatsiooni põhjal (<https://www.ecaa.eu/et/lennundustehnika-ja-lennutegevus/mehitamata-ohusoidukid-sealhulgas-droonid>) nimetatakse radio teel juhitavaid mudellennukeid, mudelkoptereid, multirootoreid kui ka autonoomselt lendavaid piloodita õhusõidukeid mehitamata õhusõidukiteks. Sõna „droon“ on mehitamata õhusõiduki rahvapärane nimetus. Kui rääkida nn politseidrooni kasutamisest korrakaitse tegevuses, siis *PPVS* või *KorS* drooni või mehitamata õhusõidukit otsesõnu ei maini. *KorS* § 34 annab politseile või muule korrakaitseorganile õiguse kasutada jälgimisseadmestikku, mis edastab või salvestab pilti. Nimetatud säte ega ka selle alusel antud määrus ei sisalda loetelu jälgimisseadmestikest ega sea muid detailseid reegleid. Küll aga võib paragrahvist lugeda välja kolm tingimust:

1. jälgimisseadmestikku kasutatakse avalikus kohas;
2. jälgimisseadmestikku võib kasutada ohu väljaselgitamise ja tõrjumise või korrarikkumise kõrvaldamise eesmärgil;
3. jälgimisseadmestiku kasutamisest tuleb avalikkust teavitada kooskõlas Vabariigi Valitsuse 19.06.2014 määrusega nr 86 (<https://www.riigiteataja.ee/akt/126062014002>).

Ülaltoodust tulenevalt saab väita, et politseil on õigus kasutada jälgimisseadmestikke, näiteks videokaamerat või muud analoogset pilti monitorile või salvestusseadmesse edastavat seadet.

KorS § 34 lg 2 lubab säilitada jälgimisseadmestiku abil saadud salvestisi tähtajaga ühest kuust kuni aastani.

2. Millised on meetmed andmesubjekti õiguste tagamiseks (eelkõige õigus andmetega tutvuda, nende kustutamist nõuda)?

Igal isikul on õigus pöörduda politseisse teabenõudega AvTS või IKS alusel, millele vastatakse PPVS § 7⁴⁸ kehtestatud tähtaja jooksul. Pööran tähelepanu, et KorS räägib nii pildi edastamisest kui salvestamisest, mis tähendab, et teatud juhtudel võidakse jälgida edastatavat pilti vaid reaalsajas.

3. Kuidas on välistatud ebaproportsionaalne privaatsuse riive?

KorS lubab kasutada jälgimisseadmestikku avaliku kohas ja kohustab teavitama avalikkust jälgimisseadmestiku kasutamisest, kasutades selleks teabetahvli või kleebist. Teabetahvel peab olema paigutatud jälgimisseadmestiku jälgimise mõjualale vahetult eelnevale alale nähtavale kohale. Seega on isikul võimalik varakult teada saada ja teadvustada endale, millisesse piirkonda ta võib siseneda ja soovi korral hoiduda jälgimisseadmestiku vaatevälja sattumisest.

4. Kas enne droonide kui uue tehnoloogia kasutuselevõttu on tehtud mõjuhinnang isikuandmete kaitse osas nagu nõuab direktiivi 2016/680 artikkel 27? Kui jah, siis palun see edastada. Jälgimisseadmestike kasutamine KorS sätestatud tingimustel toimub alates 01.07.2013, s.o enne direktiivi nõustumist. Tegemist ei ole uue tehnoloogia kasutusele võtuga. Teie osundatud direktiiv numbriga 2016/680 laieneb üksnes süüteo menetlusele, mitte korrakaitsele tegevusele. Kordan, et jälgimisseadmestiku kasutamine toimub KorS alusel, mitte kriminaalmenetluse seadustiku või väärtemenetluse seadustiku alusel. Kriminaalmenetluse seadustik reguleerib ammendavalt isiku nõusolekuta läbiviidavat jälitusmenetlust. Väärtemenetluses on jälitustegevus keelatud.

5. Kas enne droonide kasutuselevõttu on toimunud eelnev konsulteerimine isikuandmete kaitse järelevalveasutusega? Kui jah, siis millised olid selle konsulteerimise tulemused?

Küsimus ei ole droonis, vaid jälgimisseadmestiku kasutamises, milleks annab õiguse KorS. Järelikult ei ole Andmekaitse Inspeksiooni nõustamine kohustuslik. Küll aga toimub pidev konsultatsioon ja informatsiooni vahetus AKI ja PPA isikuandmete kaitse eest vastutava isiku vahel.

Ülaltoodust tulenevalt saab kokkuvõtvalt väita, et jälgimisseadmestiku kasutamine politsei poolt korrakaitse tegevuses on reguleeritud KorS-ga. Oma tegevuste planeerimisel politsei lähtub jälgimisseadmestiku kasutamise vajadusest ja arvestab jälgimisseadmestiku kasutamise õigusliku alusega ning andmekaitse nõuetega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Hannes Kullamäe
Põhja prefektuur
korrakaitsebüroo
liiklusjärelevalvekeskuse juht

6125601, hannes.kullamae@politsei.ee